

PODPORA KULTÚRY, VZDELANIA, VEDY A PRIEMYSLU PROSTREDNÍCTVOM AUTORSKÉHO PRÁVA

Zuzana Adamová*

Autorské právo môže podporiť zvýšenie vzdelania, skvalitnenie vedeckej práce, (kreatívny) priemysel, ekonomiku a nové inovácie. V neposlednom rade môže nielen pozitívne vplývať na kultúru, chrániť záujmy autorov a iných a nositeľov práv, ale aj zlepšiť prístup širokej verejnosti k výsledkom vedy a umenia. To však len za predpokladu, že je vhodne nastavené a vyvážené a že zohľadňuje záujmy všetkých zúčastnených subjektov. Ak má autorské právo v súčasnosti plniť svoju funkciu, tak by malo jednak zabezpečovať autorom ochranu ich práv a zároveň používateľom priestor na sledovanie aj iných cieľov, ktoré nemusia byť nevyhnutne založené na ekonomických kritériách.

Aktuálne sa veľa diskutuje o celoeurópskej revízii autorského práva ako celku, osobitne však s ohľadom na výnimky a obmedzenia autorského práva.¹ Aktuálne Európska komisia pripravuje *Stratégiu*

---

* JUDr. Zuzana Adamová, PhD., je riaditeľkou Ústavu práva duševného vlastníctva na Trnavskej univerzite, Právnickej fakulte. Tento článok je publikovaný v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0783/13 **Duševné vlastníctvo a podpora kultúry, vzdelania, vedy a priemyslu v poznatkovo orientovanej spoločnosti**.

¹ Medzi krajiny, ktoré realizujú reformu autorského práva s ohľadom na potreby digitálnej ekonomiky, patria napr. Veľká Británia, Írsko, Austrália a ďalšie. *Bližšie* napríklad HARGREAVES, A. Digital Opportunity. A Review of Intellectual Property and Growth. [online]. Máj 2011. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/32563/ipreview-finalreport.pdf [30.11.2014]. *Tiež* Modernising Copyright. The Report of the Copyright Review Committee for the Department of Jobs, Enterprise and Innovation. [online] Dublin, 2013. <http://www.enterprise.gov.ie/en/Publications/CRC-Report.pdf> [30.11.2014]. *Tiež* Australian Law Reform Commission: Copyright and the Digital Economy. Final Report. [online] November 2013. <http://www.alrc.gov.au/publications/copyright-report-122> [30.11.2014].

o jednotnom digitálnom trhu (*Digital4EU*), ktorá by mala byť zverejnená v máji 2015 a v rámci ktorej by sa mali modifikovať aj pravidlá v oblasti autorského práva tak, aby lepšie vyhovovali novým technológiám a reflektovali zmeny v správaní spotrebiteľov.² Osobitnú funkciu pri dosahovaní daného cieľa by mali plniť výnimky a obmedzenia autorského práva, ktoré plnia významnú úlohu pri vyvažovaní záujmov medzi nositeľmi práv na jednej strane a používateľmi na strane druhej. Aj v rámci reformy autorského práva však treba osobitne brať ohľad na ľudské práva, keďže po prijatí Lisabonskej zmluvy má Charta základných práv EÚ³ rovnakú právnu silu ako zakladajúce zmluvy EÚ (tvorí primárne právo EÚ). Preto sa na prípadnú reformu autorského práva bude potrebné pozeráť aj cez vzájomný vzťah autorského práva a slobody prejavu. Tento vzťah sa už zároveň riešil aj v rámci jednotlivých rozhodnutí SDEÚ⁴ a Európskeho súdu pre ľudské práva.⁵

Predmetom tohto článku je navrhnutie niektorých zmien v autorskom práve, najmä na národnej úrovni,⁶ ktoré môžu pomôcť ľahko a účinne dosiahnuť uvedené ciele. Na to, ako možno podporiť kultúru, vzdelanie, vedu a priemysel prostredníctvom autorského práva, sa po-

---

² European Commission. Digital Single Market. [online] http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/index_en.htm [30.11.2014].

³ Charta základných práv EÚ v zmysle článku 17 ods. 2 chráni duševné vlastníctvo (do ktorého patrí aj autorské právo), avšak zároveň v zmysle čl. 11 chráni slobodu prejavu a právo na informácie.

⁴ Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 9.2.2012 vo veci C-277/10 Martin Luksan proti Petrus van den Let. Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 27.3.2014 vo veci C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH.

⁵ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (piata komora) z 10.4.2013 vo veci 36769/08 Ashby Donald et al. proti Francúzsku. [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx#{„itemid“:\[„001-115845“\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx#{„itemid“:[„001-115845“]) [30.11.2014]. Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (piata komora) z 19.2.2013 vo veci 40397/12 Fredrik Neij a Peter Sunde Kolmisoppi proti Švédsku. [http://hudoc.echr.coe.int/sites/fra/pages/search.aspx?i=001-117513#{„itemid“:\[„001-117513“\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/fra/pages/search.aspx?i=001-117513#{„itemid“:[„001-117513“]) [30.11.2014].

⁶ Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len **autorský zákon** alebo **AZ**).

zrieme aj z hľadiska návrhu nového autorského zákona, ktorý v priebehu roka 2014 pripravilo Ministerstvo kultúry SR.⁷

1. Výnimky a obmedzenia – status quo

Jednou z oblastí, ktorej sa budeme v súvislostiach podpory kultúry, vzdelania, vedy a priemyslu venovať, sú výnimky a obmedzenia autorského práva, ktoré sú v ostatnom čase pomerne často predmetom výkladu v rámci predbežných otázok položených Súdnemu dvoru EÚ. Už v minulosti sme opakovane poukazovali na význam vyváženého výkladu⁸ trojkrovového testu⁹ a správnu aplikáciu samotných výnimiek.¹⁰ Z praxe je zjavné, že koherentná aplikácia výnimiek a obmedzení v EÚ je stále veľmi problematická, pričom jednotlivé štáty EÚ pristupujú k tejto oblasti diametrálne odlišne. Na jednej strane existujú štáty ako Írsko alebo Veľká Británia, ktoré v intenciách európskeho práva využí-

---

⁷ Návrh nového autorského zákona bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania dňa 22.12.2014. <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialHome.aspx?instEID=-1&matEID=7909&langEID=1> [22.12.2014]. (ďalej len **návrh nového autorského zákona**). Analýza návrhu nového autorského zákona nie je kvôli termínu predloženia textu do tlače predmetom tohto článku.

⁸ Max Planck Institute: Declaration. A Balanced Interpretation of the „Three-Step Test“ in Copyright Law. [online] http://www.ip.mpg.de/shared/data/pdf/declaration_three_step_test_final_english.pdf [30.11.2014].

⁹ Trojkrovový test upravuje, že obmedzenia autorského práva sa môžu uplatňovať len v osobitných prípadoch, pri ktorých nedochádza ku konfliktu s bežným využitím diela a ktoré neodôvodnene nepoškodzujú oprávnené záujmy nositeľa práv (§ 38 AZ). Trojkrovový test bol pôvodne formulovaný v súvislosti s právom na vyhotovovanie rozmnoženiny v zmysle Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (čl. 9 ods. 2 BD). Na medzinárodnej úrovni bol neskôr zavedený aj do TRIPS (čl. 13), WCT (čl. 10) a v súvislosti s právami súvisiacimi s autorským právom aj do WPPT (čl. 16 ods. 2). Na európskej úrovni je upravený najmä v čl. 5 ods. 5 smernice 2001/29/ES, avšak odkazy na trojkrovový test možno nájsť aj v ďalších smerniciach. Bližšie SENFTLEBEN, M.: *Copyright, limitations and the three-step test: An Analysis of the Three-Step Test in International and EC Copyright Law*. Hague: Kluwer Law International, 2004, 340 s.

¹⁰ ADAMOVÁ, Z. Autorské právo de lege ferenda. *Právny obzor*, 2013, 5, s. 459 – 471.

vajú najširšiu možnú mieru a dokonca idú až nad európskym právom predpokladaný rozsah výnimiek a obmedzení v režime modernizácie autorského práva (napr. tým, že zavádzajú výnimky z práva na spracovanie, ktoré nie je na európskej úrovni harmonizované). Na druhej strane, štáty ako Slovensko zotrávajú na tradičnom prístupe k výnimkám a obmedzeniam, pričom v platnom znení ani nie je vyčerpaný celý diapazón prípadov, ktoré môže členský štát zaviesť.¹¹

Ale výnimky a obmedzenia autorského práva so sebou prinášajú aplikačné problémy aj v ďalších štátoch EÚ, dôkazom sú početné návrhy predbežných otázok, predložené Súdnemu dvoru EÚ. V tejto súvislosti možno spomenúť opakovaný výklad obmedzení výlučného práva na vyhotovovanie rozmnoženín (čl. 5 ods. 2 smernice 2001/29/ES), napríklad vo vzťahu

- k reprografickým rozmnoženinám¹² v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 *VG Wort v. Kyocera*,¹³

¹¹ V návrhu nového autorského zákona sa navrhuje rozšírenie obmedzení autorského práva na všetky prípady, ktoré predpokladá smernica 2001/29/ES. Obsah jednotlivých obmedzení si však bude vyžadovať zásadnú revíziu, keďže navrhovaná úprava nespĺňa predpoklady na moderný právny predpis, pretože často limituje niektoré spôsoby použitia, čím *de facto* blokuje aplikáciu príslušného obmedzenia autorského práva. Napríklad pri citácii diela sa neumožňuje preklad diela (citovanie z cudzieho jazyka) ani spracovanie diela (citovanie formou parafrázovania); obdobný problém je aj pri paródii, karikatúre a pastiši, pri ktorom sa tiež nepočíta so spracovaním diela, i keď je zrejmé, že parodovať cudzie dielo bez jeho spracovania fakticky nie je možné. Druhým dôvodom, prečo sa budú musieť obmedzenia v návrhu nového AZ revidovať je fakt, že niektoré prípady nie sú v súlade s európskym právom. Ako príklad možno uviesť mechanické prevzatie textácie platného § 32 AZ o dočasnom a náhodnom vyhotovení rozmnoženiny diela, ktoré by malo predstavovať transpozíciu čl. 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES, avšak pre nesprávne prevzatie slovenského prekladu smernice nie sú kumulatívne a alternatívne predpoklady transponované správne.

¹² Čl. 5 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29/ES.

¹³ Rozsudok Súdného dvora (štvrtá komora) z 27.6.2013 v spojených veciach C-457/11 až C-460/11 *Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) proti Kyocera, predtým Kyocera Mita Deutschland GmbH, Epson Deutschland GmbH, Xerox GmbH (C-457/11), Canon Deutschland GmbH (C-458/11) a Fujitsu Technology Solutions GmbH (C-459/11), Hewlett-Packard GmbH (C-460/11), proti Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort)*.

- k rozmnoženinám pre súkromnú potrebu¹⁴ vo veci C-467/08 *Padawan*,¹⁵ C-435/12 *ACI Adam*¹⁶ a C-521/11 *Amazon.com v. Austro-Mechana*,¹⁷
- ku zhotovovaniu pominuteľného záznamu diel uskutočnenému vysielajúcimi organizáciami prostredníctvom ich vlastných zariadení a pre ich vlastné vysielanie¹⁸ vo veci C-510/10 *TV2 Danmark*,¹⁹ alebo
- k rozmnoženinám vysielania zhotovenými sociálnymi inštitúciami na nekomerčné účely, ako sú nemocnice alebo väznice²⁰ vo veci C-351/12 *OSA*.²¹

Ale pod drobnohľad SDEÚ sa dostali aj ďalšie obmedzenia práva na vyhotovenie rozmnoženín alebo práva na verejný prenos, ktoré sú kategorizované v čl. 5 ods. 3 smernice 2001/29/ES, pričom menovať možno napríklad citáciu²² a použitie na účely verejnej bezpečnosti alebo na zaistenie správneho vykonania alebo informovania o administratívnom, parlamentnom alebo súdnom konaní²³ vo veci C-145/10

¹⁴ Čl. 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES.

¹⁵ Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 21.10.2010 vo veci C-467/08 *Padawan SL* proti *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)*, za účasti: *Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA)*, *Asociación de Artistas Intérpretes o Ejecutantes – Sociedad de Gestión de España (AIE)*, *Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI)*, *Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO)*.

¹⁶ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 10.4.2014 vo veci C-435/12 *ACI Adam BV a i.* proti *Stichting de ThuisKopie*, *Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding*,

¹⁷ Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 11.7.2013 vo veci C-521/11 *Amazon.com International Sales Inc.*, *Amazon EU Sàrl*, *Amazon.de GmbH*, *Amazon.com GmbH*, v likvidácii, *Amazon Logistik GmbH* proti *Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH*.

¹⁸ čl. 5 ods. 2 písm. d) smernice 2001/29/ES.

¹⁹ Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 26.4.2012 vo veci C-510/10 *DR, TV2 Danmark A/S* proti *NCB – Nordisk Copyright Bureau*.

²⁰ Čl. 5 ods. 2 písm. e) smernice 2001/29/ES.

²¹ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 27.2.2014 vo veci C-351/12 *OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o. s.* proti *Léčebné lázně Mariánské Lázně a. s.*

²² Čl. 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29/ES.

²³ Čl. 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29/ES.

Painer,²⁴ použitie na účel karikatúry, paródie alebo pastišu²⁵ vo veci C-201/13 *Deckmyn*,²⁶ či použitie na prenos alebo sprístupnenie jednotlivým členom verejnosti na účel výskumu alebo súkromného štúdia prostredníctvom na to určených terminálov v priestoroch inštitúcií²⁷ vo veci C-117/13 *Technische Universität Darmstadt*.²⁸

Súdny dvor EÚ sa zaoberal aj jediným obligatórnym obmedzením autorského práva spočívajúcim v dočasnom vyhotovení rozmnoženín, ktoré sú prechodné alebo náhodné, a ktoré sú integrálnou a podstatnou časťou technologického procesu, pričom ich jediným účelom je umožniť transmisiu v sieti medzi tretími stranami cez sprostredkovateľa alebo oprávnené použitie diela alebo iného predmetu ochrany, a ktoré zároveň nemá žiadny samostatný ekonomický význam.²⁹ Išlo o prípad vo veci C-360/13 *PRCA*³⁰ známom aj pod označením *Meltwater*, vo veci C-5/08 *Infopaq I*,³¹ vo veci C-302/10 *Infopaq II*³² alebo

²⁴ Uznesenie Súdneho dvora (tretia komora) zo 7.3.2013 vo veci C-145/10 *Eva-Maria Painer* proti *Standard VerlagsGmbH* a iní.

²⁵ Čl. 5 ods. 3 písm. k) smernice 2001/29/ES.

²⁶ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 3.9.2014 vo veci C-201/13 *Johan Deckmyn* a *Vrijheidsfonds VZW* proti *Helena Vandersteen* et al.

²⁷ Čl. 5 ods. 3 písm. n) smernice 2001/29/ES.

²⁸ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 11.9.2014 vo veci C-117/13 *Technische Universität Darmstadt* proti *Eugen Ulmer KG*.

²⁹ Článok 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES.

³⁰ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 5.6.2014 vo veci C-360/13 *Public Relations Consultants Association Ltd* proti *Newspaper Licensing Agency Ltd* a i.

³¹ Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) zo 16.7.2009 vo veci C-5/08 *Infopaq International A/S* proti *Danske Dagbladet Forening*. V zmysle bodu 74 rozhodnutia, „[P]rípad vytlačenia výpisu vytvoreného z jedenástich slov, ktorý sa uskutočňuje v priebehu postupu zberu dát, akým je postup vo veci samej, nespĺňa podmienky týkajúce sa prechodného charakteru stanoveného v článku 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES, a preto nemožno tento postup uskutočniť bez súhlasu príslušných majiteľov autorských práv.“

³² Uznesenie Súdneho dvora (tretia komora) zo 17.1.2012 vo veci C-302/10 *Infopaq International A/S* proti *Danske Dagbladet Forening*. V zmysle bodu 50 rozhodnutia, úkony vyhotovovania rozmnoženín podľa čl. 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES „nesmú mať samostatný hospodársky význam v tom zmysle, že hospodárske zvýhodnenie vyplývajúce z ich vykonania nesmie byť odlišné ani oddeliteľné od hospodárskeho zvýhodnenia vyplývajúceho z oprávneného použitia dotknutého

v spojených veciach C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier League*.³³ Do pozornosti sa dostala aj autorskoprávna výnimka spočívajúca vo vyčerpaní práva na verejné rozširovanie predajom a inou formou prevodu vlastníckeho práva (vyčerpanie distribučného práva) po prvom oprávnenom prevode originálu alebo jeho rozmnoženín, ktorá sa riešila napríklad vo veci C-128/11 *UsedSoft*³⁴ a aktuálne aj v rámci novej predbežnej otázky vo veci C-419/13 *Art & Allposters*.³⁵

Okrem smernice 2001/29/ES sú však obmedzenia autorského práva upravené aj v ďalších medzinárodných a európskych prameňoch vo vzťahu k špecifickým oblastiam, ktoré regulujú. Z únijských zdrojov možno menovať obmedzenia práva udeľovať súhlas na použitie počítačových programov (čl. 5 a 6 smernice 2009/24/ES)³⁶ alebo práva na použitie databáz chránených autorským právom či osobitným právom k databáze (čl. 6 a 9 smernice 96/9/ES). V týchto prípadoch *inter alia* vznikli otázky vzájomného vzťahu medzi týmito obmedzeniami a obmedzeniami upravenými v smernici 2001/29/ES, konkrétne, či možno na národnej úrovni zavádzať obmedzenia v zmysle smernice 2001/29/ES aj pre počítačové programy a databázy. Práve v rozhodnutí vo veci

---

diela a nesmie prinášať dodatočné hospodárske zvýhodnenie, ktoré by presahovalo rozsah zvýhodnenia vyplývajúceho z uvedeného použitia chráneného diela“.

³³ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 4.10.2011 v spojených veciach C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier League Ltd a iní proti QC Leisure a iní a Karen Murphy proti Media Protection Services Ltd*.

³⁴ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 3.7.2012 vo veci C-128/11 *Used-Soft GmbH proti Oracle International Corp*. Otázka vyčerpania však bola na úrovni SDEÚ riešená aj skôr napríklad v rozhodnutí Súdneho dvora z 22.9.1998 vo veci C-61/97 *Foreningen af danske Videogramdistributører, konajúci za Egmont Film A/S, Buena Vista Home Entertainment A/S, Scanbox Danmark A/S, Metronome Video A/S, Polygram Records A/S, Nordisk Film Video A/S, Irish Video A/S a Warner Home Video Inc. proti Laserdisken. (Laserdisken)* a v rozhodnutí Súdneho dvora (veľká komora) z 12.9.2006 *Laserdisken ApS proti Kulturministeriet (Laserdisken II)*. Cf. tiež rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) z 21.6.2012 vo veci C-5/11 trestné konanie proti Titus Alexander Jochen Donner.

³⁵ Návrh na začatie prejudiciálneho konania z 11.9.2014 vo veci C-419/13 *Art & Allposters International BV proti Stichting Pictoright*.

³⁶ Napríklad rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 2.5.2012 vo veci C-419/13 *SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd*.

UsedSoft sa SDEÚ zaoberal aj vzťahom medzi týmito prameňmi, pričom rozhodol, že smernica 2009/24/ES je fakticky *lex specialis* voči smernici 2001/29/ES (bod 56 rozhodnutia).

Už len z vyššie uvedeného ilustračného výpočtu je zjavné, že správa aplikácia výnimiek a obmedzení autorského práva je viac než problémová. Ako však uvedieme v ďalšom texte, slovenská právna regulácia situáciu ešte viac komplikuje a limituje prístup používateľov ku chránenému obsahu. Hoci eurokonformným výkladom by sa vždy muselo dospieť k výkladu, ktorý by bol v súlade s európskym právom, nevhodná regulácia zákonných obmedzení rozhodne neprispieva k právnej istote autorov ani používateľov.

Hoci naďalej deklarujeme názor, že reforma a modernizácia autorského práva je viac ako nevyhnutná, v ďalšom texte si predstavíme, ako možno aspoň čiastočne podporiť kultúru, vzdelanie, vedu a priemysel prostredníctvom autorského práva mimo zásadnej transformácie. Nebudeme sa preto na tomto mieste zaoberať riešeniami ako napríklad skrátenie doby ochrany (na 50 rokov po smrti autora v súlade s čl. 7 Bernského dohovoru³⁷), zrušenie výlučného práva na vyhotovovanie rozmnoženín v digitálnom prostredí či celkové prehodnotenie systému náhrad odmien (*fair compensation*), ale zameriame sa skôr na menšie zmeny s potenciálnym vplyvom na oblasti nášho záujmu. Významnú úlohu budú zohrávať najmä vyššie načrtnuté výnimky a obmedzenia, ale predstavíme aj ďalšie nástroje, ktoré môžu prispieť k stanovenému cieľu. Text je rozdelený podľa jednotlivých oblastí, pričom predmetom záujmu bude podpora vzdelania, podpora vedy a inovácií, podpora (kreatívneho) priemyslu a ekonomiky a podpora kultúry.

2. Autorské právo a podpora vzdelania

Vzdelávanie je do veľkej miery závislé od prístupu k obsahu chránenému autorským právom. Situácia v oblasti vzdelávania je urgent-

---

³⁷ Článok 7 ods. 7 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 133/1980 Zb.).

ná, pričom dnes je práve vzťah medzi autorským právom a podporou vzdelávania predmetom aj viacerých politických debát. Naposledy išlo napríklad o list Asociácie európskych výskumných knižníc (LIBER) predsedovi Výboru Európskeho parlamentu pre právne záležitosti (JURI) s požiadavkou o riešenie problémov, ktoré v tejto súvislosti vznikajú.³⁸ Ako problémové príklady boli spomenuté situácie analyzovania dát na internete, digitálne uchovávanie obsahu či zamedzenie prístupu ku chránenému obsahu na účely výskumu kvôli princípu teritoriality.

Slovenské právo v súčasnosti vo viacerých smeroch prispieva k šíreniu vzdelanosti prostredníctvom aplikácie výnimiek a obmedzení autorského práva. Menovať možno napríklad vyhotovenie rozmnoženiny na účely názornej ukážky (ilustračné účely),³⁹ použitie školského diela školou⁴⁰ alebo použitie diela na účely zdravotne postihnutých,⁴¹ napríklad formou prekladu do braillovhého písma. Častým problémom v školstve je napríklad potreba využívania diel, ktoré už nie sú obchodne dostupné či už z dôvodov na strane vydavateľov alebo nositeľov práv (často dedičov), hoci by o ne mohol byť potenciálny záujem trhu. V tomto smere je pozitívne, že platný autorský zákon po novele č. 283/2014 Z. z. upravuje právny režim aj pre obchodne nedostupné diela.⁴² Takéto dielo môže používateľ použiť na základe zmluvy s organizáciou kolektívnej správy, pokiaľ autor obchodne nedostupného diela výslovne nevyhlásil kolektívnu správu svojich práv.

Z hľadiska podpory vzdelávania sa však v praxi budú často hľadať riešenia, ktoré v zákonom rozsahu budú umožňovať použitie bez povinnosti osobitne získať súhlas na použitie. Jedným z príkladov je výnimka z práva udeľovať súhlas na verejné rozširovanie diel (distribúciu diel), ktoré sa vyčerpáva. Podstatou vyčerpania práv je, že po prvom

---

³⁸ Letter to JURI on the Future Development of Copyright. [online] 17.11.2014. <http://libereurope.eu/blog/letter-to-juri-on-the-future-development-of-copyright/> [30.11.2014].

³⁹ Ustanovenie § 28 AZ.

⁴⁰ Ustanovenie § 30 AZ.

⁴¹ Ustanovenie § 29 AZ.

⁴² Ustanovenie § 12c AZ.

oprávnenom predaji alebo inom prevode vlastníckeho práva v rámci Únie alebo Európskeho ekonomického priestoru sa vyčerpáva výlučné právo autora rozhodovať o verejnom rozširovaní jeho diela predajom a inou formou prevodu vlastníckeho práva. Vyčerpanie práv sa pritom vzťahuje len na hmotné, a nie na digitálne rozmnoženiny. Túto tézu zastávajú európske orgány⁴³ aj viacerí akademici.⁴⁴ Rovnako podľa recitálu 29 prvá veta smernice 2001/29/ES platí, že „[O]tázka zániku práv nevzniká v prípade služieb a najmä on-line služieb“.⁴⁵

Pochybnosti do tohto konceptu priniesol nielen digitálny rozvoj, ale najmä rozhodnutie SDEÚ vo veci C-128/11 *UsedSoft*,⁴⁶ ktorý v roku 2012 rozhodol v prospech aplikácie vyčerpania práv k počítačovým programom pre digitálne prostredie.⁴⁷ Podmienil to však viacerými skutočnosťami, konkrétne, že vyčerpanie sa týka len časovo neobmedzených licencií, predaj počítačového programu sa uskutočnil za odmenu zodpovedajúcu jej hospodárskej hodnote, v prípade multilicencií nie je možné licencie deliť a tiež je potrebné zamedziť používaniu pôvodnej rozmnoženiny (obdobne na tieto závery nadviazal aj Bundesgerichtshof vo veci *UsedSoft II*).⁴⁸ Súdny dvor EÚ však zároveň indikoval, že vyčerpanie sa týka len počítačových programov a netýka

⁴³ Recitál 28 smernice 2001/29/ES odkazuje na výlučné právo kontrolovať šírenie diela obsiahnutého v hmotnom článku (vhodnejší preklad slova „article“ by asi bol „predmet“, pozn. autorky). Podľa stanoviska Európskej komisie sa autorské právo vyčerpá len v prípade predaja rozmnoženiny programu, teda tovaru, avšak dodávka prostredníctvom online služby vyčerpanie nespôsobí. KOM [2000] 199 final, s. 18.

⁴⁴ *Napríklad* BECHTOLD, S. Information Society Dir., art. 4. In: DREIER, T., HUGENHOLTZ, P. B. *Concise European Copyright Law*. Kluwer Law International. 2006, s. 364 – 365.

⁴⁵ *Cf.* obdobne vo vzťahu ku káblovej retransmisii filmu vysielaného v Nemecku *pozri* rozsudok Súdneho dvora z 18.3.1980 vo veci C-62/79 SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel, a iní proti Ciné Vog Films a iní.

⁴⁶ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 3.7.2012 vo veci C-128/11 *UsedSoft GmbH* proti Oracle International Corp.

⁴⁷ Všeobecnejšie k okolnostiam prípadu *pozri* ADAMOVIČ, Z. Vyčerpanie práv v digitálnom prostredí. *Právo, veda a umenie*. 2012, 1, s. 3 – 6. [online] <http://www.ncpdv.sk/data/media/magazine-issue/1/pdf/casopispuv201201.pdf> [30.11.2014].

⁴⁸ Bundesgerichtshof *UsedSoft II*, IIC 2014, 595 a nasl.

sa iných predmetov, ako sú e-books, e-music a pod. Na jednej strane teda SDEÚ netrvá na tradičnom ponímaní vyčerpania práv, ktoré sa chápa ako vyčerpanie práva na vyhotovovanie rozmnoženín vzťahujúce sa na hmotné rozmnoženiny, ktoré sú predmetom prvého oprávneného prevodu vlastníckeho práva. Na druhej strane, pripúšťa aplikáciu vyčerpania práv vo vzťahu k digitálnym rozmnoženinám, avšak len pri počítačových programoch.⁴⁹

V rámci úvah, ako podporiť vzdelávanie v Európe, by bolo zaiste prínosné, ak by sa princíp vyčerpania aplikoval aj na iné predmety duševného vlastníctva v digitálnom formáte. Podobne ako funguje anti-kvariát s knihami by potom mohlo fungovať napríklad aj nakladanie s e-knihami. To by pomohlo najmä verejným školám, ktoré by mohli takto zakúpiť knihy od subjektov, ktoré majú viac finančných prostriedkov (napr. súkromné školy) a staršie e-knihy už nepoužívajú. Obdobne by to mohlo pomôcť študentom, ktorí po skúške elektronické študijné materiály viac nepotrebujú a môžu ich poskytnúť iným osobám. Je zjavné, že na takúto zmenu by sa však vyžadovala revízia smernice 2001/29/ES, rozhodne by to však prospelo šíreniu vzdelávania.

Na účel podpory vzdelávania významnú úlohu plnia aj verejné licencie,⁵⁰ osobitne najmä v súvislosti s otvorenými zdrojmi vzdelávania.⁵¹ Povedomie o vzdelávacích zdrojoch, ktoré je možné voľne pou-

⁴⁹ Opačne však rozhodol už skôr napríklad Okresný súd v Amsterdame (rozhodnutie zatiaľ nie je právoplatné), v zmysle ktorého sú e-knihy ekvivalentné papierovým knihám, a preto sú vhodné na opakovaný predaj v zmysle princípu vyčerpania práv. OLMEDO CUEVAS, M. Dutch copyright succumbs to aging as exhaustion extends to e-books. JIPLP. [online] 28.10.2014. http://jiplp.blogspot.sk/2014/10/dutch-copyright-succumbs-to-aging-as.html?utm_content=buffer63409&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer [30.11.2014]. Najbližšie má ešte k tejto otázke vo veci rozhodnúť SDEÚ vo veci C-419/13 Art&Allposters.

⁵⁰ Bližšie MYŠKA, M. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Spisy Právnické fakulty MU, č. 497, 2014. 248 s. Osobitne k otvorenému prístupu a verejným licenciám v akademickej praxi tiež MYŠKA, M. *Veřejné licence v akademické praxi*. In: MYŠKA, M. – POLČÁK, R. et al. *Veřejné licence v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Spisy Právnické fakulty MU, č. 482, 2014, s. 57 – 67.

⁵¹ Bližšie ADAMOVÁ, Z. *Otvorené zdroje vzdelávania a tvorba kultúry autorského práva na univerzitách*. *Duševné vlastníctvo*, 2012, 4, s. 12 – 15.

žívať, šíriť, modifikovať a inak používať v školstve, sú stále veľmi malé. Je tiež výzvou pre ministerstvo školstva, aby ich využitie nielen podporilo, ale aj samo realizovalo. Ministerstvo by už pri obstarávaní nových učebných textov, najmä v rámci základného a stredného školstva, malo podporovať, aby sa diela šírili pod verejnou licenciou, napríklad licenciou Creative Commons.⁵² Následne by sa vytvorila aj lepšia súťaž medzi vydavateľmi, ktorí by mohli adekvátnejšie reflektovať na individuálne potreby trhu, pričom by neboli nevyhnutne vylúčení zo súťaže preto, že nemajú so štátom vyriešené práva k dielu, ktoré chcú vydať (uzavretú licenčnú zmluvu). Obdobne by sa malo zlepšiť využívanie zahraničných vzdelávacích zdrojov, ktoré umožňujú preklad do iného jazyka, čím by sa znížili náklady na tvorbu nových textov, ktoré stačí len preložiť, prípadne čiastočne modifikovať alebo lokalizovať. Náklady na preklad alebo spracovanie takého diela by boli zaiste nižšie ako časové a finančné náklady spojené s tvorbou nového diela.

3. Autorské právo a podpora kultúry

O podpore kultúry prostredníctvom vyváženého autorského práva sa diskutuje už roky. Ako dokazujú štúdie z iných jurisdikcií,⁵³ vyváženejší prístup vo forme flexibilnejších výnimiek a obmedzení nespôsobuje väčší zásah do práv autorov a iných nositeľov práv, ale naopak podporuje vznik nových diel a podporu priemyslu, ktorý je založený na opakovanom používaní.

---

⁵² Bližšie BEDNÁRIK, R. Creative Commons 4,0 a možnosti ich využitia. *IT lib Informačné technológie a knižnice*, 2014, 4, s. 36 – 40.

⁵³ Napríklad HM Government, *UK response to European Commission consultation December 2013: Review of the EU Copyright Rules*. [online] Február 2014. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20140603093549/http://www.ipo.gov.uk/response-eucopyrightrules.pdf> [30.11.2014]. GHAFELE, R. – GILBERT, B. A Counterfactual Impact Analysis of Fair Use Policy on Copyright Related Industries in Singapore. *Open Access laws*. [online] 2014, 3, 327 – 352. <file:///C:/Users/za/Downloads/laws-03-00327.pdf> [30.11.2014].

Diskusia o úlohe a podobe výnimiek a obmedzení v národných právnych poriadkoch jednotlivých štátov EÚ trvá už pomerne dlho, čo je často spôsobené, a do veľkej miery ovplyvnené, bohatou judikatúrou SDEÚ, ktorá bola spomenutá v úvode tohto článku. V prvom rade treba uviesť, že je žiaduce, aby boli na Slovensku transponované všetky obmedzenia autorského práva, ktoré pripúšťa smernica 2001/29/ES. Celkovo nepovažujeme za ideálne legislatívne riešenie, že bola v smernici ponechaná taká miera voľnosti, že si každý členský štát EÚ môže zvoliť, ktoré obmedzenia autorského práva transponuje do svojho právneho poriadku. Výsledkom je potom značne nekoherentná aplikácia európskeho práva s množstvom špecifik. Rozhodne preto odporúčame doplniť do slovenského autorského práva obmedzenia práva na vyhotovovanie rozmnoženín a/alebo verejného prenos vo vzťahu k vyhotoveniu náhodných rozmnoženín,⁵⁴ použitie na účely karikatúry, paródie a pastišu a ďalšie. Tiež je žiaduce rozšíriť transpozíciu jednotlivých obmedzení na rozsah pripúšťaný smernicou 2001/29/ES, a to osobitne najmä vo vzťahu k citácii diela, ktorá je v platnom autorskom zákone upravená veľmi úzko.

Zastávame však názor, že v mnohých štátoch je trojkrokový test, ktorý reguluje aplikáciu výnimiek a obmedzení, nesprávne aplikovaný. Avšak na základe výkladu jednotlivých rozhodnutí SDEÚ ani nie je zarážajúce, že samotné členské štáty nemajú úplne jasno, ako k trojkrovovému testu pristupovať. Nekonzistentnosť možno vidieť už pri porovnaní rozhodnutia SDEÚ vo veci C-429/08 *Football Association Premier League* a vo veci C-302/10 *Infopaq II*. Podľa bodu 56 rozhodnutia vo veci *Infopaq II*, ak úkony rozmnožovania spĺňajú všetky podmienky podľa článku 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES, tak ako sú vykladané v judikatúre Súdneho dvora, treba sa domnievať, že nie sú

---

⁵⁴ Treba upozorniť, že ide o odlišný prípad, ako už zavedené obmedzenie autorského práva v § 32 AZ, ktoré umožňuje vyhotovenie takej rozmnoženiny, ktorá je neoddeliteľnou a podstatnou časťou technologického postupu. V prípade § 32 AZ ide o transpozíciu jediného povinného zákonného obmedzenia v zmysle čl. 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES. Na rozdiel od toho, v prípade vyhotovenia náhodných rozmnoženín a v prípade náhodného verejného prenosu by malo ísť o transpozíciu čl. 5 ods. 3 písm. i) smernice 2001/29/ES.

v rozpore s bežným použitím diela ani nespôsobujú nadmernú ujmu oprávneným záujmom majiteľa práva. Súdny dvor EÚ pritom zároveň odkazuje na bod 181 rozhodnutia vo veci *Football Association Premier League*, ktorý však upravuje, že „(...) na to, aby bolo možné odvolávať sa na výnimku stanovenú v uvedenom ustanovení (čl. 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES, pozn. autorky), je ešte potrebné, aby tieto prípady spĺňali podmienky článku 5 ods. 5 smernice o autorskom práve (t. j. smernice 2001/29/ES, konkrétne trojkrokový test, pozn. autorky)“.

Obdobne aj na Slovensku potom dochádza k situácii, že namiesto trojkrovového testu sa zavádza test pätkrovový, ako vysvetlíme nižšie. Aby nemohlo dôjsť k takémuto flagrantnému porušovaniu práva EÚ, je potrebné sa najprv zamyslieť nad tým, či je štát EÚ oprávnený zužovať alebo rozširovať prípadný okruh výnimiek a obmedzení oproti rámcu, ktorý je stanovený (najmä) v smernici 2001/29/ES. S tým súvisí aj prípadná možnosť rozširovať/zužovať rozsah harmonizovaných výlučných práv. V tomto smere sú smerodajné najmä rozhodnutia SDEÚ vo veci C-277/10 *Luksan* a C-604/10 *Football Dataco*,⁵⁵ v rámci ktorých SDEÚ deklaruje, že štáty EÚ nemôžu meniť rozsah harmonizovaných práv.⁵⁶

⁵⁵ Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 1.3.2012 vo veci C-604/10 *Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd proti Yahoo! UK Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc, Enetpulse ApS*.

⁵⁶ Kur a Dreier poukazujú aj na rozhodnutie vo veci C-456/06 *Peek & Cloppenburg*, podľa ktorého pojem „verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny iným spôsobom ako predajom“ v zmysle čl. 4 ods. 1 smernice 2001/29/ES je výhradne spojený s prevodom vlastníctva takéhoto predmetu. V dôsledku toho samotná skutočnosť, že je verejnosti poskytnutá možnosť používať rozmnoženiny diela chráneného autorským právom, ani to, že sú uvedené rozmnoženiny verejne vystavené, bez toho, aby bola poskytnutá možnosť ich používať, nemôžu predstavovať takúto formu rozširovania“ (bod 41). Rozsudok Súdneho dvora (štvrtá komora) zo 17.4.2008 vo veci C-456/06 *Peek & Cloppenburg KG proti Cassina SpA*. Ako uvádzajú Kur a Dreier, tento záver možno nie je prekvapujúci. Ale malo by sa poznamenať, že aby sa k tomuto záveru dospelo, SDEÚ zotrval len na znení zmlúv WIPO, no nezobral do úvahy fakt, že zmluvy WIPO len definujú minimálne práva, kým účelom smernice 2001/29/ES je harmonizovanie autorského práva medzi členskými štátmi. KUR, A. – DREIER, T. *European Intellectual Property Law. Text, Cases & Materials*. Cheltenham / Northampton: Edwards Elgar, 2013, s. 297.

Vo veci *Luksan* sa SDEÚ napríklad zaoberal situáciou, keď národné právo zakotvuje pri audiovizuálnych dielach režim, v zmysle ktorého práva k audiovizuálnemu dielu vykonáva producent ako výrobca audiovizuálneho diela. Podľa názoru SDEÚ by bola v rozpore s úniijným právom taká úprava, ktorá by práva na použitie filmového diela priznávala výrobcovi (bod 72 rozhodnutia). To by bolo v rozpore so smernicou 93/83/EHS, smernicou 2001/29/ES, smernicou 2006/115/ES aj smernicou 2006/116/ES (išlo by o právo na vyhotovovanie rozmnoženín, právo na satelitné vysielanie a akékoľvek iné právo na verejný prenos prostredníctvom sprístupňovania verejnosti). Pokiaľ však bude výkon výlučných práv založený na vyvrátiteľnej domnienke prevodu práv, pričom hlavný režisér a výrobca filmového diela by sa mohli dohodnúť aj inak, takáto úprava by už bola v súlade s právom EÚ.⁵⁷

Vo vzťahu k remuneračným právam, t. j. k právu na primeranú odmenu (*equitable remuneration*) a právu náhradu odmeny (*fair compensation*), však SDEÚ dospel k odlišnému záveru. Pokiaľ ide o nárok na náhradu odmeny, ktorá sa má vyplatiť autorom na základe výnimky pre rozmnožovanie na súkromné účely, z nijakého ustanovenia smernice 2001/29/ES nevyplýva, že by normotvorca Únie mal v úmysle stanoviť možnosť, že sa osoba, ktorej sa priznáva tento nárok, môže tohto nároku vzdať (bod 105 rozhodnutia). Právu Únie tak odporuje také ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré hlavnému režisérovi filmového diela umožňuje vzdať sa nároku na primeranú kompenzáciu (bod 107). Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že členským štátom neponecháva možnosť stanoviť domnienku prevodu nárokov na odmenu, ktoré patria hlavnému režisérovi filmového diela, či už by bola táto domnienka vyjadrená nevyvrátiteľným spôsobom alebo by sa od nej bolo možné odchyliť (bod 109). Ako teda vyplýva z rozhodnutia vo veci *Luksan*, členský štát EÚ môže upraviť domnienku prevodu práv na použitie filmového diela na výrobcu, pokiaľ má autor (hlavný režisér v danom prípade) právo dohodnúť sa inak. Platí to však len pre výlučné práva, pričom remuneračné práva (práva na odmenu) sa takto

---

⁵⁷ KUR, A. – DREIER, T. *European Intellectual Property Law. Text, Cases & Materials*. Cheltenham/Northampton: Edwards Elgar, 2013, s.295.

previesť nedajú. Pri výlučných právach by zase mala byť splnená podmienka dispozitívnosti, aby autor nebol nútený previesť alebo vzdať sa svojich práv, resp. aby v zákone nebola upravená takáto fikcia.

Pozrime sa teraz bližšie na možnosť rozširovať a zužovať rozsah výnimiek a obmedzení z výlučných práv. Na úvod pritom treba poukázať na recitál 32 *in fine* smernice 2001/29/ES, v zmysle ktorého musia členské štáty *dospieť ku koherentnej aplikácii týchto výnimiek a obmedzení*. To sa, samozrejme, týka len výnimiek a obmedzení z tých práv, ktoré sú zakotvené v jednotlivých európskych smerniciach. Zavádzanie výnimiek a obmedzení z neharmonizovaných práv je v kompetencii každého štátu.

Hoci možno často počuť hlasy volajúce po väčšej flexibilitě⁵⁸ a možnosti rozširovať samotný počet obmedzení autorského práva,⁵⁹ SDEÚ bol pomerne jasný v rozhodnutiach *ACI Adam* a *Deckmyn*, že takéto rozširovanie možné nie je. Súdny dvor EÚ aj s odkazom na rozhodnutie vo veci *Infopaq* pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora ustanovenia smernice, ktoré sa odchyľujú od všeobecnej zásady zakotvenej v tej istej smernici, sa musia vykladať reštriktívne (bod 22 rozhodnutia *ACI Adam*). Z tohto vyplýva, že sa jednotlivé výnimky a obmedzenia stanovené v článku 5 ods. 2 smernice 2001/29/ES majú vykladať reštriktívne (bod 23 rozhodnutia *ACI Adam*; obdobne aj bod 22 rozhodnutia *Deckmyn*).

Rosati uvádza, že domáce právo musí byť interpretované vo svetle jazykového vyjadrenia a účelu smernice 2001/29/ES, revidujúc možné zákonné konzekvencie nekorektných národných transpozícií smernice.⁶⁰ Samozrejme, v prípade nesprávnej transpozície smernice národné súdy nie sú viazané takouto národnou právnou úpravou a musia aplikovať eurokonformný výklad práva.

V konaní vo veci C-510/10 *TV Danmark* sa SDEÚ zaoberal najmä výkladom ustanovenia článku 5 ods. 2 písm. d) smernice 2001/29/

⁵⁸ Bližšie napríklad HUGENHOLTZ, P. B. – SENFTLEBEN, M. Fair Use in Europe: In: *Search of Flexibilities*. [online] SSRN. 14.11.2011. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1959554 [30.11.2014].

⁵⁹ K aplikácii analógie pozri HUSOVEC, M. Verejný záujem v autorskom práve. Výnimky a obmedzenia – reštriktívne? *Právny obzor*, 2013, 5, s. 472 – 498.

⁶⁰ ROSATI, E. Copyright in the EU: in search of (in)flexibilities. *GRUR Int.* 2014, s. 419.

ES, v zmysle ktorého členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práva na vyhotovovanie rozmnoženín vo vzťahu k pomínuteľnému záznamu diel uskutočnenému vysielajúcimi organizáciami prostredníctvom ich vlastných zariadení a pre ich vlastné vysielanie; uchovávanie týchto nahrávok v úradných archívoch môže byť povolené na základe ich výnimočnej dokumentačnej povahy. Transponované ustanovenie možno nájsť v § 69 ods. 2 autorského zákona, v zmysle ktorého vysielateľ môže vyhotoviť dočasný záznam svojho vysielania pomocou vlastných zariadení a pre vlastné vysielanie; ak má takýto dočasný záznam výnimočnú dokumentačnú hodnotu, vysielateľ je oprávnený archivovať ho, inak je povinný do 30 dní ho zničiť.⁶¹ Ak sa však v zmysle smernice 2001/29/ES umožňuje, aby vysielateľ uplatnil výnimku v prípade, ak vyhotovenie rozmnoženiny uskutočňuje prostredníctvom vlastných zariadení a pre vlastné vysielanie, je otázne, či je možné ju uplatniť aj v prípade, ak takýto záznam uskutočnili externé a právne nezávislé spoločnosti televíznej produkcie v prípade, že si tieto záznamy objednal vysielateľ. Súdny dvor EÚ vo svojom rozhodnutí odkázal na autonómny a jednotný výklad pojmu „prostredníctvom ich vlastných zariadení“ (body 33 a 37). Zdôraznil tiež potrebu koherentného uplatňovania výnimiek a obmedzení s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu (bod 35). Článok 5 ods. 2 písm. d) smernice 2001/29/ES sa má vzhľadom na jeho recitál 41 vykladať v tom zmysle, že vlastné zariadenia vysielateľa zahŕňajú zariadenia akejkoľvek tretej osoby, ktorá koná v mene alebo v rámci zodpovednosti tohto vysielateľa. Na určenie, či sa na záznam vyhotovený vysielateľom pre vlastné vysielanie prostredníctvom zariadení tretej osoby vzťahuje výnimka stanovená v článku 5 ods. 2 písm. d) smernice 2001/29/ES vo vzťahu k pomínuteľným záznamom, musí vnútroštátny súd preskúmať, či podľa okolností sporu vo veci samej možno túto osobu považovať za osobu, ktorá koná konkrétne „v mene“ vysielateľa alebo prinajmenšom „v rámci [jeho] zodpovednosti“. Napokon je podstatná okolnosť,

---

⁶¹ Na medzinárodnej úrovni je problematika regulovaná článkom 11bis ods. 3 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 133/1980 Zb.).

že voči tretím osobám, najmä autorom zraniteľným prostredníctvom nezákonného záznamu ich diela, je vysielateľ povinný nahradiť všetky škody vyplývajúce z konania a zo zdržania sa konania tretej osoby, akou je externá a právne nezávislá produkčná televízna spoločnosť, ktoré sú spojené s predmetným záznamom, ako keby sa tohto konania alebo zdržania sa konania dopustil samotný vysielateľ.

Súdny dvor EÚ navyše vo svojom rozhodnutí (bod 36) pripomenul situáciu týkajúcu sa výkladu pojmu primeraná kompenzácia v zmysle čl. 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES vo veci C-467/08 *Padawan*. Aj v tomto prípade SDEÚ zdôraznil potrebu uniformného výkladu. Podľa bodu 36 rozhodnutia, *[A] keď sa členské štáty môžu podľa článku 5 ods. 2 písm. b) smernice dobrovoľne rozhodnúť o zavedení výnimky z výlučného práva autora na rozmnožovanie, zakotveného v práve Únie, ktorá sa týka vyhotovovania rozmnoženín na súkromné použitie, členské štáty, ktoré využijú túto možnosť, musia upraviť vyplatenie primeranej kompenzácie v prospech autorov dotknutých z dôvodu uplatnenia tejto výnimky. Výklad, podľa ktorého by členské štáty, ktoré zaviedli takúto výnimku, ktorú upravuje právo Únie, zahŕňajúcu podľa odôvodnení č. 35 a 38 tejto smernice pojem „primeraná kompenzácia“ ako základný prvok, mohli voľne nekonzistentným a neharmonizovaným spôsobom upresniť jej parametre, ktoré by sa mohli v jednotlivých členských štátoch líšiť, by však bol v rozpore s cieľom uvedenej smernice pripomenutom v predchádzajúcom bode.*

Ako uvádza Rosati, rozhodnutia *TV2 Danmark* a *Padawan* vedú k záveru, že pokiaľ smernica 2001/29/ES neponecháva na členské štáty prispôbiť rozsah určitých výnimiek a obmedzení, nie je možné meniť rozsah tých, ktoré sa rozhodli transponovať do svojich národných právnych režimov. Podľa jej názoru, v určitých prípadoch sa poskytovanie užších výnimiek a obmedzení ako upravuje čl. 5 smernice 2001/29/ES, môže rovnať porušeniu základných práv podľa Charty základných práv EÚ, osobitne porušeniu práva na slobodu prejavu a práva na informácie podľa čl. 11 alebo slobody podnikania podľa čl. 16.⁶²

⁶² ROSATI, E. Copyright in the EU: in search of (in)flexibilities. *GRUR Int.* 2014, s. 426.

Záveru SDEÚ je teda potrebné chápať tak, že nie je možné nielen ich rozširovanie, ale ani zužovanie. A pokiaľ ide o aplikáciu trojkrokového testu, tam SDEÚ uviedol, že článok 5 ods. 5 smernice 2001/29/ES nedefinuje vecný obsah jednotlivých výnimiek a obmedzení, ale má účinky až v okamihu uplatnenia týchto výnimiek a obmedzení členskými štátmi (bod 25 rozhodnutia vo veci *ACI Adam*). Inými slovami SDEÚ, cieľom trojkrokového testu teda nie je ovplyvniť vecný rozsah výnimiek a obmedzení ani rozšírenie ich rozsahu.

Pravdou však je, že zužovanie rozsahu výnimiek a obmedzení je pomerne bežnou praxou v národných právnych poriadkoch. Správny by mal byť zrejme prístup, ktorý je navrhnutý vo vzorovom autorskom zákone (European Copyright Code),⁶³ z ktorého je zrejme, že jeho autori už nepripúšťajú žiadne „obmedzenia obmedzení“ a pracujú len so zneniami v rozsahu smernice. Naopak, keď sa pozrieme na ustanovenia slovenského autorského zákona, vidíme, že k limitácii dochádza fakticky pri každom obmedzení autorského práva. Tak napríklad výnimka na rozmnožovanie na súkromné účely podľa čl. 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES je limitovaná najmä tým, že sa nedá aplikovať na akékoľvek dielo (vyňaté sú architektonické diela, celé literárne diela a ich podstatné časti, kartografické diela atď.). Obdobne to platí aj o reprografických rozmnoženinách podľa čl. 5 od. 2 písm. a) smernice 2001/29/ES a podľa § 24 ods. 2 AZ a výpočet by mohol pokračovať. Extrémne je zúžená tiež citácia diela podľa čl. 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29/ES, ktorá je na Slovensku limitovaná len na krátku časť diela. Tým sú nielen krátke diela, z ktorých sa fakticky nedá odcitovať krátka časť a je nutné ich citovať celé, ale aj všetky diela, ktoré sa nevyznačujú dĺžkou (najmä fotografické, obrazové diela a iné diela výtvarného umenia).⁶⁴

Pokiaľ sa stotožníme s názorom SDEÚ, že nie je možné vytvárať nové obmedzenia autorského práva a že všetky obmedzenia je potreb-

---

⁶³ The Wittem Project: European copyright code. [online] Apríl 2010. http://www.copyrightcode.eu/Wittem_European_copyright_code_21%20april%202010.pdf [30.11.2014].

⁶⁴ Na obdobnom prístupe „obmedzenia obmedzení“ je založený aj návrh nového autorského zákona.

né vykladať eurokonformne, keďže ide o autonómne pojmy práva EÚ, v každom prípade vyplývajú z toho zásadné konzekvencie. Aby boli tieto očakávania naplnené a aby naozaj v každom štáte EÚ boli výnimky a obmedzenia transponované rovnako, je nevyhnutné zotrvať na terminológii a rozsahu jednotlivých výnimiek a obmedzení stanovených v unijnom práve s možnou limitáciou pri uplatnení len v rámci trojkrovového testu. V takom prípade ale nie je legitímny postup, keď štát EÚ transponuje výnimku alebo obmedzenie v užšom rozsahu oproti smernici, čím zasahuje do ich vecného obsahu, a zároveň požaduje od používateľov len takú aplikáciu, ktorá je v súlade s trojkrovovým testom.

Treba možno pripomenúť známe číslo, že už dnes možno len na základe kombinácie rozličných výnimiek v smernici 2001/29/ES dospieť ku 2 097 152 rozličných alternatív transpozície, avšak aj to len za predpokladu, že formulácia a rozsah jednotlivých obmedzení zostanú zachované v každom členskom štáte EÚ rovnako. Pokiaľ ale pripustíme, že každý štát si v minimálnom rozsahu upraví aspoň jedno obmedzenie v rámci ním zvoleného rozsahu, dostávame sa na podstatne vyššie číslo. Aj z tohto dôvodu je žiaduce, aby výnimky a obmedzenia v smernici 2001/29/ES, ako aj v ďalších smerniciach mali obligatórnu povahu, s cieľom, aby ich rovnako transponovali všetky členské štáty EÚ. Nadalej však platí, že potreba zavedenia otvorenej normy na štýl európskej *fair-use* doktríny je viac ako naliehavá.⁶⁵

4. Autorské právo a podpora vedy a inovácií

Autorské právo a inovácie sú prepojené viac ako sa na prvý pohľad môže zdať.⁶⁶ Hoci niektorí autori sa prikláňajú k názoru, že autorské

⁶⁵ Bližšie napríklad SENFTLEBEN, M. The International Three-Step Test. A model Provision for EC Fair Use Legislation. [online] *JIPITEC*. 2010, s. 67 – 82. <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-2-2010/2605/JIPITEC%202%20-%20Senftleben-Three%20Step%20Test.pdf> [30.11.2014].

⁶⁶ Bližšie napríklad CARRIER, M. A. Copyright and Innovation: The Untold Story. [online] *Wisconsin Law Review*, 2012, s. 891 – 962. <http://papers.ssrn.com/sol3/>

právo nie je nutné na podporu inovácií,⁶⁷ na tomto mieste sa zameriame skôr na vyváženú úpravu, ktorá ma podporiť a neblokovať nové inovácie. Súhlasíme s názorom, že inovácie sú kruciálne pre ekonomický rozvoj, a preto akákoľvek diskusia o primeranej úlohe autorského práva musí zohľadňovať efekt na inovácie.⁶⁸

Problémom európskeho autorského práva je, že veľmi málo myslí na podporu vedy a inovácií a že sa štandardne zameriava len na tradičné ciele ochrany výsledkov vedy a výskumu, pričom je trend rozširovať autorskoprávnu ochranu na predmety duševného vlastníctva s minimálnou mierou tvorivej duševnej činnosti a na predmety, ktoré tradične nepatria do oblasti umenia alebo vedy, čo často hraničí s ochranou informácií a dát samotných.⁶⁹

Výklad a aplikácia trojkrovového testu a jednotlivých zákonných obmedzení autorského práva, tak ako to bolo objasnené vyššie, tiež inovácie nepodporuje. Ako jeden z najväčších nedostatkov možno uviesť absenciu zákonnej výnimky pre *data (text) mining*. Ide o doloženie z dát, čo je proces analýzy dát z rôznych perspektív a ich sumarizácia na užitočné informácie. V zásade ide o extrahovanie užitočných informácií z veľkých databáz, hľadanie korelácií alebo vzorov spomedzi veľkého množstva polí v databázach. Hoci sa *data mining* do veľkej miery využíva na účely vedeckého výskumu, nejde zvyčajne o kona-

---

papers.cfm?abstract_id=2099876 [30.11.2014]. Autor vo svojom článku okrem iného poukázal na negatívny efekt rozhodnutia vo veci Napster na rozvoj inovácií a obchodu.

⁶⁷ Bližšie v odkazoch na ďalšie zdroje SCHMID, C. Is Copyright Protection Necessary to Promote Innovation? – An Evolutionary Economics Approach. [online] *ATRIP*. 2007. <http://www.atrip.org/Content/Essays/Claudia%20Schmid.pdf> [30.11.2014].

⁶⁸ CARRIER, M. A. Copyright and Innovation: The Untold Story. [online] *Wisconsin Law Review*, 2012, s. 959. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2099876 [30.11.2014].

⁶⁹ Na druhej strane aj v takomto prípade je možné podporiť využívanie dát ako otvorených údajov, ktoré zabezpečí ich opakované používanie. V súčasnosti sa obdobný režim realizuje na základe revidovanej smernice 2003/98/ES zo 17.11.2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora (tzv. PSI re-use) alebo na základe smernice 2007/2/ES zo 14.3.2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (Inspire). V oboch prípadoch je možné podporiť využívanie informácií práve ako otvorených dát.

nie so súhlasom autora, aj keď ide o použitie v autorskoprávnom význame (vyhotovenie rozmnoženiny diela).⁷⁰ Nevyhnutnou podstatou týchto činností je totiž spracovanie veľkých dátových celkov prostredníctvom softvérových algoritmov alebo technologických procesov, čo však spravidla vyžaduje vyhotovenie dočasnej (avšak nie náhodnej)⁷¹ rozmnoženiny chráneného obsahu. Následne výstupy z analýz potom zvyknú obsahovať krátke časti analyzovaných diel.

Pokiaľ ide o podporu inovácií, *de lege ferenda* je na zváženie aj obmedzenie autorského práva týkajúce sa spracovania diela na účely inovácií. Týmto smerom sa vydalo Írsko, ktoré revidovalo autorské právo, ktoré obsahuje súčasne nové obmedzenie umožňujúce spracovanie diela s cieľom inovácií. V súvislosti s možnosťou jeho zapracovania do autorského zákona vychádza zo základného argumentu, že európske právo neharmonizuje oblasť spracovania a adaptácie diel, ktorá je tým ponechaná na národnú reguláciu.

5. Autorské právo a podpora (kreatívneho) priemyslu a ekonomiky

Štúdia z roku 2010⁷² zverejnila, že odvetvia v EÚ, ktoré spočívajú na výnimkách a obmedzeniach autorského práva generujú pridanú hod-

---

⁷⁰ Použitie diel alebo ich časti zásadne ovplyvnilo aj rozhodnutie vo veci C-5/08 *In-fopaq*, ktoré sa zaoberalo autorskoprávnou ochranou 11 slov (pozri bod 51 rozhodnutia), pričom samotné posúdenie vzniku ochrany bolo SDEÚ ponechané na národný súd. Na jednej strane, pokiaľ vychádzame z autorskoprávnej teórie, že aj jedno slovo môže byť autorskoprávne chránené, možno s týmto záverom súhlasiť, SDEÚ sa však v danej veci veľmi nezaoberal inými možnosťami, ako sa vyrovnáť s problémom ako takým. Cf. aj bod 159 rozhodnutia v spojených veciach C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier League*.

⁷¹ *Ergo* na daný prípad nie je možné aplikovať obmedzenie podľa čl. 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES.

⁷² Computer & Communications Industry Association / SEO Economic Research: Economic contribution of EU industries relying on exceptions and limitations to copyright. [online] 2010. <http://www.cciainet.org/wp-content/uploads/library/FairUseEUstudy.pdf> [30.11.2014].

notu 1,1 trilióna eur, čo je 9,3 % európskeho HDP. Takmer 9 miliónov ľudí je zamestnaných v týchto odvetviach, čo sú 4 % celkovej európskej zamestnanosti.

Hoci problematike kreatívneho priemyslu sa v súčasnosti, minimálne na Slovensku, venuje značná pozornosť,⁷³ málokedy sa na túto oblasť nahliada cez prizmu autorského práva. Štúdia WIPO z roku 2014 však jasne dokazuje význam autorskoprávných odvetví na celkovú ekonomiku. V mnohých krajinách dokonca zohrávajú autorskoprávne odvetvia významnejšiu úlohu ako tradičné odvetvia.⁷⁴ Veľký význam majú autorské práva aj pre rozvoj ekonomiky, osobitne digitálnej ekonomiky. Samotné autorské právo sa dá vnímať dvojako: na jednej strane skutočne môže predstavovať prekážku voľného pohybu tovarov a služieb, na druhej strane práve prijatím smernice 2001/29/ES sa zdôraznila potreba odstrániť bariéry voľného trhu.

Podpore priemyslu by pomohli aj niektoré inštitúty autorského práva, ktoré by mohli byť zavedené aj v súvislosti s novým autorským zákonom. Ako jeden z problémov sa napríklad javí potreba získavať súhlas na postúpenie výkonu práv pri zamestnaneckom autorskom diele.⁷⁵ Pokiaľ zamestnávateľ takýto súhlas nemá, je limitovaný pri ko-

---

⁷³ Dňa 28.11.2014 bol do medzirezortného pripomienkového konania prijatý Návrh Stratégie rozvoja kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike, ktorého zámerom (v gescii Ministerstva kultúry SR a Ministerstva hospodárstva SR) je najmä vypracovanie Akčného plánu realizácie Stratégie rozvoja kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike (do 30.6.2015), ktorý detailne rozpracuje navrhované opatrenia a zafinancuje konkrétne úlohy predkladanej stratégie.

⁷⁴ WIPO Studies on the Economic Contribution of the Copyright Industries. [online] 2014. http://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/performance/pdf/economic_contribution_analysis_2012.pdf [30.11.2014].

⁷⁵ Ustanovenie § 50 ods. 1 AZ. Z návrhu nového autorského zákona na jednej strane vyplýva, že Ministerstvo kultúry SR uvedenú povinnosť odstránilo. Na druhej strane ministerstvo v rámci právneho režimu zamestnaneckého diela navrhuje, aby v prípade, ak odmena zamestnanca zjavne nezodpovedá finančnému prínosu dosiahnutému neskorším použitím zamestnaneckého diela zamestnávateľom, je zamestnávateľ povinný predložiť autorovi návrh na uzavretie dohody o dodatočnom vyrovnaní (§ 100 ods. 5 návrhu nového autorského zákona). Zastávame názor, že právo na dodatočnú odmenu pre zamestnanca by mohlo veľmi negatívne vplývať na rozvoj kreatívneho priemyslu a ekonomiky na Slovensku, keďže neprimerane

mercializácii zamestnaneckého diela len na udeľovanie licencií. Prevod autorských práv je v súčasnosti tiež bežný štandard v mnohých štátoch EÚ, ktorý slúži autorom pri rozhodovaní o používaní o svojom diele a zároveň je nástrojom na plnohodnotné nakladanie s cudzím dielom treťou osobou. Potreba previesť práva sa osobitne zdôrazňuje v situáciách, keď je nutné paralelné získanie práv k viacerým predmetom ochrany. Napríklad od osoby, ktorá bude vykonávať (vo vzťahu k jednému predmetu) zároveň autorské aj dizajnové práva, bude možné práva k dizajnu previesť, avšak autorské práva len licencovať. Obdobná situácia nastane napríklad aj pri nakladaní s databázou, ktorá je zároveň chránená autorským právom (ako súborné dielo), aj osobitným právom k databáze.

O prevode práv sa často diskutuje aj v súvislosti so slobodným softvérom a softvérom s otvoreným zdrojovým kódom, a to najmä pri tzv. dohodách prispievateľov – *contributor agreements*. Ide o dohody, v ktorých prispievatelia do projektu stanovia, ako je možné nakladať s ich príspevkom, napr. preprogramovať, preložiť a pod. V rámci týchto dohôd preto buď prispievateľ prevedie práva (*Copyright Assignment Agreements, CAA*), alebo udelí licenciu (*Copyright License Agreements, CLA*). Aj v tomto prípade považujeme za vhodnejšie, ak prispievateľ môže previesť svoje práva, a to ako celok alebo v časti.

Na druhej strane si uvedomujeme, že ide o citlivú oblasť, ktorá môže byť vnímaná ako priestor na oslabenie postavenia autorov. Preto podporujeme, aby sa spoločne s umožnením prevoditeľnosti práv zaviedli viaceré nástroje, ktoré budú vyvažovať záujmy autorov na jednej strane a nadobúdateľov ich práv na druhej strane. V prípade zmluvy o prevode by mali byť presne špecifikované základné pravidlá (od-

---

znevýhodňuje zamestnávateľa tým, že okrem všetkých nákladov zamestnanca a súvisiaceho podnikateľského rizika, by musel znášať aj potenciálne náklady súvisiace s úspešnou komercializáciou zamestnaneckého diela. Na rozdiel od práva priemyselného vlastníctva však problém vidíme aj v tom, že v mnohých odvetviach je tvorba autorských diel jedinou pracovnou náplňou zamestnanca (napr. IT sektor, architekti, reklamné spoločnosti a pod.) a právo na dodatočnú odmenu by v konečnom dôsledku mohlo veľmi rýchlo stratiť svoju výnimočnú povahu a nao-pak by sa mohlo stať ľahko zneužitelným nástrojom v rukách zamestnanca.

mena, územie, spôsob použitia a čas). V prípade ich absencie by však následkom nemala byť neplatnosť zmluvy, ale by sa uplatňovali „defaultné“ pravidlá a prevod práva by sa mal vykladať v súlade s účelom vyplývajúcim zo zmluvy (*purpose-of-grant-rule*). S obdobnou koncepciou sa počíta aj vo vzorovom európskom autorskom zákone (čl. 2.4 European Copyright Code).⁷⁶

Pri regulácii prevodu práv by mohli byť zavedené napríklad nasledujúce nástroje na vyváženie záujmov a ochranu nositeľov práv:

- zavedenie minimálnych formálnych náležitostí; cieľom by bolo zabezpečiť informovaný súhlas autorov, čo sa dá dosiahnuť napríklad písomnou formou zmluvy, povinným stanovením rozsahu a povinnosťou odplatného prevodu.
- povinný výkon práv nadobúdateľom; cieľom je zabrániť bezdôvodnému vykúpuvaniu práv alebo prevodu práv v neprimeranom rozsahu. Ako príklad môžu slúžiť klauzuly „*use it or lose it*“, ktoré sú upravené v smernici 2011/77/EÚ.⁷⁷ To umožní autorom získať ich práva späť, ak druhá strana tieto práva reálne nevyužíva, a následne môže tieto práva poskytnúť inej osobe alebo s nimi nakladať sám.
- informačná povinnosť; subjekt, na ktorý boli prevedené práva by mohol mať povinnosť informovať autora o využívaní diela, prípadne o iných relevantných skutočnostiach.

Zároveň remuneračné práva, ako je právo na primeranú odmenu alebo právo na náhradu odmeny, by na rozdiel od výlučných práv mali ostať zachované ako neprevoditeľné práva v súlade so súčasnou judikatúrou SDEÚ (pozri napr. rozhodnutie *Luksan*). To znamená, že aj po prevode práv bude mať nárok na takúto odmenu pôvodný a nie odvodený nositeľ práv, čím sa posilní postavenie autora alebo iného nositeľa práv.

---

⁷⁶ The Wittem Project: European copyright code. [online] Apríl 2010. http://www.copyrightcode.eu/Wittem_European_copyright_code_21%20april%202010.pdf [30.11.2014].

⁷⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/77/EÚ z 27.9.2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/116/ES o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv.

6. Záver

Ako sme uviedli v úvode, ak je autorské právo vhodne nastavené, môže plniť pomerne veľa významných úloh vo verejnom záujme. Môže podporovať kultúru, šírenie tvorivosti, podporovať ekonomiku a kreatívny priemysel, vedu a výskum, vzdelávanie a inovácie. Už niekoľko rokov sa diskutuje o potrebe reformy autorského práva, pričom dnes je táto potreba ešte urgentnejšia a dnešné autorské právo nevyhovuje ani potrebám autorov a iných nositeľov práv, ani očakávaniam používateľov.

V článku boli predstavené vybrané nástroje a postupy, ktoré by mohli podporiť vytýčené ciele. Významnú a nenahraditeľnú úlohu zohrávajú výnimky a obmedzenia autorského práva. Hoci moderné trendy a viaceré akademické stanoviská preferujú iné smerovanie, SDEÚ opakovane zdôraznil, že výnimky a obmedzenia musia byť vykladané striktne, pretože sú odchýlkou od všeobecného pravidla výhradného práva (C- 5/08 *Infopaq*, C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier League*). Pokiaľ však akceptujeme tento záver, je potrebné sa znova zamyslieť nad významom trojkrovového testu a nad správnu koncepciou výnimiek a obmedzení v národných právnych poriadkoch. Zastávame názor, že prístup Slovenska a ďalších štátov nie je po odbornej stránke legitímny a predstavuje rozpor s európskym právom, keďže nezabezpečuje autonómny a jednotný výklad práva (cf. napr. C-510/10 *TV Danmark*). Navrhujeme preto v budúcnosti aktuálne realizovaný koncept prehodnotiť a postupovať tak, aby nedochádzalo k porušovaniu európskeho autorského práva, ale ani aby sa zbytočne nevytvárali prekážky na legitímne využívanie autorských diel v oblasti kultúry, (kreatívneho) priemyslu, vedy a výskumu a vzdelávaniu.